

Liite: Vastaus kansalaisaloitteeseen Laihian yleislääketieteen osaston säilyttämisen puolesta

Kielellisten oikeuksien toteutuminen

Pohjanmaan hyvinvointialue on kaksikielinen hyvinvointialue, jossa hallintosäännön mukaan on otettava huomioon ruotsin- ja suomenkielisten jäsenten ja palvelujen käyttäjien kielelliset oikeudet (Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosääntö § 9-11). Aluehallitus seuraa ja arvioi kielellisten oikeuksien toteutumista kootun tiedon pohjalta. Asiakastasolla seuranta tapahtuu käyntikohtaisesti käyttämällä Roidu palautejärjestelmää, jossa asiakas voi ottaa kantaa siihen, miten hyvin palvelu toteutui äidinkielellä. Asiakas voi myös tyytymättömyystilanteissa ottaa yhteyttä esimerkiksi potilasasiamieheen tai ilmoittaa haitta- tai vaaratapahtumasta HaiPro ilmoituksena tai antaa palautetta käyttämällä hyvinvointialueen kotisivujen palautekanavaa.

Laihialla sijaitseva yleislääketieteen osasto tuottaa väestölle suomenkielistä palvelua. Osastolla oli 222 hoitajaksoa vuonna 2023. Näistä laihialaisilla oli 178 hoitajaksoa. Laihialla asuvien hoitajakset muodostivat 3,3 % kaikista hyvinvointialueen yleislääketieteen hoitajaksoista, joita oli vuonna 2023 yhteensä 6542. Osa laihialaisten hoitajaksoista toteutuivat Vaasan alueen yleislääketieteen osastoilla.

Laihialla sijaitsevalla osastolla oli vuonna 2023 vastattu Roidun kielikysymykseen 89 kertaa (sain hoitoa ja palvelua äidinkielelläni). Vastausten keskiarvo oli 4,8. Arvo 5 tarkoittaa vastausvaihtoehtoa, että on täysin samaa mieltä ja vastausvaihtoehto 4 tarkoittaa, että on osittain samaa mieltä. Vastaava keskiarvo Vaasassa sijaitsevilla yleislääketieteen osastoilla oli 4,66. Vastauksia oli Vaasan osastoilla annettu 130 kertaa.

Aluehallitus hyväksyi 19.2.2024 (§ 43) kielellisten oikeuksien seuranta- ja arviointisuunnitelman vuodelle 2024. Jatkossa tullaan kiinnittämään erityistä huomiota yksiköiden kielellisiin toimintamalleihin ja kyltityksiin. Myös asiakkaan/potilaan kielelliset oikeudet huomioidaan paremmin palveluihin ohjautumisen prosesseissa. Laihialaisten potilaiden osalta hoidon järjestäminen toteutetaan jatkossakin niin, että kielelliset oikeudet voidaan turvata.

Laihialla sijaitsevan yleislääketieteen osaston sulkeminen

Kansallisesti tapahtuu tällä hetkellä monenlaisia muutoksia, joilla on vaikutuksia hyvinvointialueiden palveluihin. Ikääntyvän väestön määrä lisääntyy ja työikäisen väestön määrä vähenee. Valtio edellyttää hyvinvointialueilta palvelurakenteellisia muutoksia, kun rahoitusta vähennetään. Hallitusohjelmassa nostetaan esille liikkumisen ja kuntoutumisen merkityksen ennaltaehkäisevästä näkökulmasta. Pitkällä tähtäimellä pyritään sekä kansallisesti että hyvinvointialueella siihen, että väestö on terveempää ja palvelutarve on vähäisempää. Kun kohdennetaan palvelut tarkoituksenmukaisesti ja ennaltaehkäisevästi, voidaan turvata palvelut myös heille, joilla on suuri palvelutarve.

Pohjanmaan hyvinvointialueen strategisena tavoitteena on se, että yhä useampi 75 vuotta täyttänyt asuu turvallisesti kotona. Pohjanmaalla 75 vuotta täyttäneistä asui kotona 91,7 % vuonna 2022. Kansalliseen tasoon (93 %) verrattuna Pohjanmaalla asui harvempi kotona. Laihialla vastaava luku oli 89,8 %. Luku on Pohjanmaan kunnista toiseksi alhaisin. Pohjanmaan väestö on keskimäärin terveempää, kun väestön tilannetta vertaa kansalliseen tasoon

Kotona asumisen ja sairaalasta kotiutumisen edistämiseksi hyvinvointialue on lisännyt ja lisää kotikuntoutusta ja kotisairaalatoimintaa. Tällä hetkellä kehitetään myös väestön yhteydenottomahdollisuuksia palveluihin ja lisätään kotihoidon etähoivapalveluita (Alvar) ja sotekeskuksen etälääkäripalveluita. Digitaalinen ajanvaraus ja chat palvelu on otettu käyttöön. Seniorilinja (puhelinlinja) palvelee ikäihmisiä.

Hyvinvointialueiden rahoituksen väheneminen ja henkilöstöressurssien vähentyminen vaikuttavat siihen, että hyvinvointialue muuttaa palvelurakennetta enemmän ennaltaehkäisevään ja kevyempään palvelurakenteeseen suuntaan. Hyvinvointialue selvittää myös tällä hetkellä yhteisöllisen asumisen mahdollisuuksia ja on jo laajentanut intervallihoitoon pääsyn mahdollisuuksia kotona asumisen tueksi.

Yleislääketieteen osastojen paikkamäärien vähentäminen on yhteydessä kevyempään palvelurakenteeseen siirtymisen prosessia. Pohjanmaan hyvinvointialueen yleislääketieteen osastoilla hoidetaan potilaita, joilla on sairauksiin liittyviä tarpeita, joihin voidaan vastata lääketieteellisin hoidoin. Tarkoituksena on vastata väestön tarpeisiin myös yli kuntarajojen. Laihialle sijoittuneen yleislääketieteen kymmenpaikkainen osasto on vastannut pääosin laihialaisten tarpeisiin. Laihian ulkopuolelta tulleet potilaat ovat pääosin olleet Vaasassa asuvia. Toisaalta laihialaisia potilaita on hoidettu myös Vaasassa sijaitsevilla yleislääketieteen osastoilla. Vaasassa sijaitsevat osastot ovat kaksikielisiä osastoja, joissa henkilöstö palvelee potilaita sekä suomeksi että ruotsiksi.

Jatkossa on tarkoitus turvata laihialaisten yleislääketieteen osastohoitoa tarvitsevien laihialaisten kielelliset oikeudet siten, että laihialaiset potilaat ohjataan ensisijaisesti hoitoon Vaasan yleislääketieteen osastoille. Hyvinvointialueella käydään vielä läpi hoitopaikan valinnan prosessia, jotta kaikille hyvinvointialueen ihmisille voidaan varmistaa hoito omalla äidinkielellä (Aluehallitus 19.2.2024 § 43). Yleislääketieteellinen hoito on tarkoitettu lyhytaikaiseksi hoidoksi. Laihialla sijaitsevalla osastolla on (tilanne 19.3.2024) tällä hetkellä seitsemän potilasta.

Yhteisöllisen asumisen paikkoja pyritään jatkossa lisäämään, jolloin hyvinvointialueen jäsenillä on mahdollisuus saada useammin palveluita omassa kunnassa. Hyvinvointialueella kohdellaan kaikkia jäseniä yhdenvertaisesti.